

części kraju). Lokalnie ulewne deszcze połączone z burzami i silnym wiatrem oraz gradobicia spowodowały wylegnięcie łąnów zbóż oraz częściowe uszkodzenia i zniszczenia upraw. W pierwszej połowie lipca obserwowano dojrzewanie upraw, a opady deszczu zapewniają dobre uwilgotnienie gleby. W drugiej dekadzie miesiąca lokalnie przystąpiono do koszenia rzepaku i rzepiku, a następnie poszczególnych zbóż, zwłaszcza jęczmienia ozimego i żyta. Przebieg warunków pogodowych w okresie żniw będzie miał decydujący wpływ na wielkość i jakość uzyskanych zbiorów.

Zboża

Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2016 r. wynosi około 7,1 mln ha¹, z tego:

- ✓ pszenicy około 2,3 mln ha,
- ✓ żyta około 1,0 mln ha,
- ✓ jęczmienia około 1,0 mln ha,
- ✓ owsa około 0,5 mln ha,
- ✓ pszenżyta około 1,3 mln ha,
- ✓ mieszanek zbożowych ponad 1,0 mln ha.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi udział powierzchni zbóż ozimych wynosi 57,9%, a powierzchni zbóż jarych – 42,1%. W porównaniu do powierzchni z roku ubiegłego udział powierzchni zbóż ozimych zmniejszył się o 7,9 pkt. procentowego; o tyle samo zwiększył się udział zasiewów zbóż jarych.

Wstępnie szacuje się, że **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 36,7 dt/ha**, tj. na poziomie roku ubiegłego.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ocenia się na 26,1 mln t, tj. o 1,3 mln t (o 5%) więcej w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 39,7 dt/ha, tj. o 0,6 dt/ha (o 2%) mniej od plonów z roku ubiegłego.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż ozimych** według szacunku wstępnego w 2016 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 46,7 dt/ha,
- ✓ żyto 29,7 dt/ha,
- ✓ jęczmień 42,4 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 37,2 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 33,1 dt/ha.

Zbiory zbóż ozimych wstępnie wyszacowano na 16,3 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na 8,3 mln t, tj. o 16% mniej niż w 2015 r.,
- ✓ żyta na 2,8 mln t, tj. o 40% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na 0,8 mln t, tj. o 19% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ pszenżyta na 4,1 mln t, tj. o 13% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ mieszanek zbożowych na około 0,3 mln t, tj. o 10% mniej niż w 2015 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 32,7 dt/ha, tj. o 3,1 dt/ha (o 10%) więcej od plonów ubiegłorocznych.

¹ Powierzchnię zasiewów upraw rolnych i ogrodnich ustalono na podstawie sprawozdawczości z gospodarstw rolnych i ogrodnich osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz szacunków rzeczoznawców terenowych GUS.

Plony poszczególnych gatunków **zbóż jarych** według szacunku wstępnego w 2016 r. przedstawiają się następująco:

- ✓ pszenica 37,1 dt/ha,
- ✓ jęczmień 34,8 dt/ha,
- ✓ owies 28,6 dt/ha,
- ✓ pszenżyto 31,5 dt/ha,
- ✓ mieszanki zbożowe 30,7 dt/ha.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie wyszacowano na 9,8 mln t, w tym:

- ✓ pszenicy na około 2,1 mln t, tj. o 100% więcej niż w roku ubiegłym,
- ✓ jęczmienia na 2,7 mln t, tj. o 37% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- ✓ owsa na 1,4 mln t, tj. o 17% więcej w porównaniu do zbiorów z 2015 r.,
- ✓ pszenżyta na około 0,6 mln t, tj. o 2% mniej niż w roku ubiegłym,
- ✓ mieszanek zbożowych na 2,9 mln t, tj. o 50% więcej niż w 2015 r.

Rzepak i rzepik

W sierpniu 2015 r. rozpoczęto przygotowanie pól pod zasiewy rzepaku ozimego. Niedobór wilgoci w glebie utrudniał prowadzenie tych prac. W drugiej dekadzie sierpnia rozpoczęto siewy rzepaku ozimego, a zakończono na początku września. Niedobór wilgoci w glebie lokalnie stwarzał niekorzystne warunki dla kiełkowania ziarna i wschodów roślin rzepaku. Notowane w październiku opady deszczu poprawiły stan plantacji i miały korzystny wpływ na rozwój roślin rzepaku. Rośliny przed wejściem w stan zimowego spoczynku były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione. W styczniu odnotowano spadki temperatury powietrza poniżej -20°C przy braku okrywy śnieżnej. Temperatura gruntu na głębokości węzła krzewienia opadała wówczas poniżej wartości krytycznych dla roślin i spowodowała duże straty w zasiewach rzepaku. Rzepak ozimy przezimował gorzej niż w roku poprzednim. Największe straty zimowe w zasiewach odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim i pomorskim. łącznie na obszarze całego kraju do zaorania zakwalifikowano ok. 16% (w 2015 r. – ok. 0,3%) powierzchni zasianej jesienią, a stan plantacji rzepaku ozimego, który pozostawiono pod tegoroczne zbiory oceniano gorzej niż przed rokiem. Wegetacja rzepaku wiosną przebiegała na ogół bez zakłóceń, ale ilość opadów w wielu rejonach kraju była niedostateczna. Występujące w maju i czerwcu opady deszczu poprawiły stan uwilgotnienia gleby i korzystnie wpłynęły na stan plantacji. Ocenia się, że pomimo gorszych niż w roku ubiegłym warunków zimowania i wegetacji plony rzepaku mogą być zbliżone do ubiegłorocznych.

Szacuje się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w bieżącym roku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 15% i wynosi około 0,8 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku wstępnie oszacowano na 2,2 mln t, tj. o około 19% mniej od ubiegłorocznych.

Stan plantacji upraw okopowych

Ziemniaki

Sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór rozpoczęto rejonami pod koniec marca, natomiast większość plantacji zasadzono w drugiej i trzeciej dekadzie kwietnia. Warunki wegetacji – od posadzenia do połowy czerwca były niezbyt korzystne dla upraw ziemniaka. Występujące w drugiej połowie czerwca i w lipcu opady deszczu poprawiły stan plantacji ziemniaków, zwłaszcza odmian późniejszych i później posadzonych oraz zabezpieczają odpowiednią ilość wody do wzrostu bulw. Stan plantacji jest jednak zróżnicowany regionalnie. Szacuje się, że w bieżącym roku nastąpił

w kraju niewielki wzrost powierzchni uprawy ziemniaków, głównie z powodu zwiększonego zapotrzebowania surowcowego przemysłu skrobiowego. Powierzchnię uprawy ziemniaków ocenia się na ponad 0,3 mln ha. Uwzględniając dotychczasowy przebieg warunków meteorologicznych i czynników wpływających na możliwości plonotwórcze ziemniaków można wnioskować, że plony i zbiory ziemniaków w bieżącym roku będą nieco wyższe od ubiegłorocznych, jednak ostatecznie zależność one będą od dalszego przebiegu pogody.

Buraki cukrowe

Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniesie około 0,2 mln ha i będzie nieco większa od ubiegłorocznej. Rozpoczęte pod koniec marca siewy buraków cukrowych powszechnie prowadzono w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia. Z uwagi na chłodne noce i niedostateczne uwilgotnienie gleby wschody były powolne i niewyrównane. Utrudnione było też terminowe wykonywanie prac pielęgnacyjnych i zabiegów odchwaszczających. Opady deszczu w drugiej połowie maja i w czerwcu zdecydowanie poprawiły stan plantacji i spowodowały intensywny wzrost buraka cukrowego. Występujące w tamtym czasie lokalnie ulewne deszcze oraz miejscami gradobicia uszkodziły rośliny buraków cukrowych na niektórych plantacjach. W wielu rejonach kraju utrudnione było chemiczne zwalczanie chwastów oraz zastosowanie prawidłowego nawożenia i ochrona roślin przed chorobami. Obsada roślin na większości plantacji jest jednak bardzo dobra i wynosi około 96 tys. sztuk na hektar. W pierwszej połowie lipca stan plantacji buraków cukrowych był dobry, wegetacja dość dynamiczna, rokująca uzyskanie zbliżonych do ubiegłorocznych plonów. Wysokość plonów buraków cukrowych będzie jednak zależała od dalszego przebiegu wegetacji.

Siano łąkowe

Stan trwałych użytków zielonych po zimie był dobry. Wiosenna wegetacja roślin, rozpoczęta na trwałych użytkach zielonych pod koniec marca i warunkowana czynnikami meteorologicznymi przebiegała bez zakłóceń. Do zbioru pierwszego pokosu siana łąkowego przystąpiono w drugiej dekadzie maja. Korzystna pogoda w tym okresie spowodowała, że sianokosy przeprowadzono wcześniej i sprawnie. Można więc ocenić, że siano pierwszego pokosu było dobrej jakości – zebrane w korzystnych warunkach meteorologicznych, ale i wysokiej wartości pokarmowej – rośliny nie przestarzałe zebrane we właściwej fazie wzrostu.

Plony I pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na około 25,2 dt/ha, natomiast zbiory z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły ponad 6,4 mln t.

Warzywa gruntowe

Wiosną bieżącego roku warunki agrometeorologiczne były bardzo zróżnicowane w zależności od rejonu kraju, co miało wpływ na różny stopień zaawansowania siewów oraz wschodów warzyw gruntowych. W wielu rejonach siewy i wysadzanie roślin do gruntu było opóźnione z uwagi na niskie temperatury. W znacznej części kraju chłody panujące w kwietniu i w maju, zimne noce oraz brak słońca niekorzystnie wpłynęły na wzrost warzyw odmian wczesnych. Na wielu plantacjach, które nie były nawadniane, pojawił się także problem braku dostatecznego uwilgotnienia gleby. Skutki ubiegłorocznej suszy oraz brak śniegu w zimie spowodowały w niektórych rejonach znaczny niedobór wilgoci w glebie. Od końca drugiej dekady maja zarówno warunki wilgotnościowe, jak i pod względem temperatury powietrza poprawiły się, lecz w czerwcu w niektórych rejonach ponownie wystąpiły symptomy suszy. Od lipca warunki wilgotnościowe zdecydowanie poprawiły się, a sprzyjające temperatury powietrza korzystnie wpływały na wzrost warzyw, zwłaszcza odmian późniejszych. Jeśli sprzyjające warunki utrzymają się w późniejszym okresie wegetacji, wówczas

szacowane obecnie zbiory warzyw mogą być wyższe. Na obecnym etapie wegetacji łączną produkcję warzyw gruntowych (wczesnych i późnych) szacuje się na poziomie o ok. 16% wyższym od ubiegłorocznego, tj. na ok. 4,4 mln ton. W porównaniu do słabych zbiorów z roku 2015, przewiduje się wzrost produkcji wszystkich podstawowych gatunków warzyw gruntowych.

Tegoroczną produkcję kapusty ocenia się na ponad 1 mln t (o ok. 17% więcej), a kalafiorów na 230 tys. t (o 18% więcej). Zbiory buraków i marchwi jadalnej zostały oszacowane na poziomie o 16% wyższym od ubiegłorocznego, tj. odpowiednio na 345 i 785 tys. t. Produkcję cebuli przewiduje się na poziomie 620 tys. t (o 13,0% więcej). Zbiory pomidorów przewiduje się w wysokości 255 tys. t (o 8% więcej), a ogórków 260 tys. t (o 18% więcej). Produkcję pozostałych gatunków warzyw łącznie szacuje się na poziomie zdecydowanie wyższym od ubiegłorocznego, tj. na ponad 870 tys. t.

Owoce

Zima 2015/2016 na ogół była łagodna i w większości nie spowodowała strat w uprawach sadowniczych. Niewielkie uszkodzenia zanotowano w młodych nasadzeniach drzew i krzewów owocowych. Silne mrozy występujące w styczniu, przy braku okrywy śnieżnej, spowodowały natomiast nieco większe uszkodzenia w uprawach truskawek, zwłaszcza na nowo założonych plantacjach. Wiele plantacji truskawek było w słabej kondycji, nie tylko z powodu uszkodzeń mrozowych, ale także z powodu suszy, jaka wystąpiła w poprzednim sezonie. Część plantacji została wiosną zaorana. Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy truskawek będzie nieco mniejsza niż w roku poprzednim. Wiosenne wznowienie wegetacji truskawek oraz drzew i krzewów owocowych było na ogół opóźnione, a warunki podczas kwitnienia i zawiązywania owoców w większości niesprzyjające. Drzewa i krzewy kwitły co prawda obficie, ale w wielu rejonach pod koniec kwietnia wystąpiły przymrozki, powodując uszkodzenia kwiatów i zawiązków. Na ogół jednak nie zanotowano znaczących strat przymrozkowych w sadach, a na wielu plantacjach konieczne było nawet przeredzanie zawiązków. Dalsze warunki wegetacji korzystnie wpływały na dorastanie owoców z drzew i krzewów owocowych, a z uwagi na wchodzenie w okres pełnego owocowania nowo założonych intensywnych sadów, w bieżącym sezonie można przewidywać znaczący wzrost zbiorów większości gatunków owoców z drzew, a zwłaszcza jabłek. Tegoroczne zbiory owoców z drzew są obecnie oceniane na rekordowym poziomie, tj. na około 4 mln ton (o przeszło 10% więcej od produkcji roku poprzedniego). W bieżącym roku przewiduje się kolejny wzrost produkcji jabłek – ich zbiory zostały wstępnie oszacowane na ok. 3,5 mln t (o ok. 10% więcej) od bardzo wysokich ubiegłorocznych.

W porównaniu do roku ubiegłego przewiduje się ok. 15% wzrost produkcji gruszek, ich produkcję ocenia się wstępnie na ok 80 tys. t. Zbiory śliwek zostały obecnie oszacowane na ponad 100 tys. t., tj. na poziomie ok. 10% wyższym od ubiegłorocznego. W porównaniu do roku ubiegłego przewiduje się także wzrost produkcji wiśni. Tegoroczne plonowanie wiśni ocenia się na dobrym poziomie, a zbiory z sadów wiśniowych szacuje się obecnie na ok. 195 tys. t, przy założeniu, że wszystkie owoce zostaną zebrane. Czynnikiem ograniczającym wysokość szacowanego zbioru może być niska cena. Produkcja czereśni została oszacowana na rekordowym poziomie, tj. na ok. 53 tys. t (wzrost o ok. 9%). Przewiduje się, że łączne zbiory pozostałych gatunków owoców z drzew (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) będą mniejsze o ok. 4% w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosą ok. 20 tys. t.

Spośród owoców jagodowych, jedynie dla truskawek i agrestu przewiduje się spadek produkcji w porównaniu do poprzedniego sezonu zbiorów. Początkowo warunki wegetacji szczególnie dla truskawek były niekorzystne - niedobory wilgoci w glebie oraz wiosenne chłody spowolniły wegetację. Celem przyspieszenia wzrostu część upraw truskawek została przykryta folią lub

włókniną. Z uwagi na skutki suszy oraz skrócony okres zbiorów spowodowany wystąpieniem wysokich temperatur powietrza w czerwcu, plonowanie truskawek ocenia się na poziomie nieco niższym od ubiegłorocznego. Według obecnego szacunku rzeczoznawców zbiory truskawek w 2016 r. zostały ocenione na blisko 196 tys. t, tj. o 5% mniej od uzyskanych w roku 2015, przy czym rzeczoznawcy sygnalizują wzrost produkcji truskawek deserowych i wyraźny spadek produkcji tego gatunku owoców do przemysłu.

Produkcję porzeczek ogółem (czarnych i kolorowych łącznie) ocenia się obecnie na ok. 165 tys. t (tj. na poziomie nieco wyższym od ubiegłorocznego). Problemem w osiągnięciu takich wyników może być jednak czynnik ekonomiczny, który będzie decydował o wysokości zbiorów porzeczki czarnej (na obecnym etapie trudno przewidzieć ile owoców zostanie faktycznie zebranych). Tegoroczna produkcja malin jest szacowana na ponad 120 tys. t i przy sprzyjających warunkach dla zbioru maliny jesiennej może znowu osiągnąć rekordowy poziom z roku 2014 (może być o blisko 60% wyższa od bardzo słabej produkcji ubiegłorocznej). W bieżącym roku zanotowano po raz kolejny niewielki spadek produkcji agrestu. Łączne zbiory owoców tego gatunku oszacowano na niespełna 12 tys. t. Produkcja pozostałych owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych została oceniona na ok. 67 tys. t, to jest na poziomie blisko 10% wyższym od ubiegłorocznego.

Opracowanie merytoryczne:

Departament Rolnictwa
Stanisław Niszczoła
Tel: 22 608 33 53
Dariusz Miziołek
Tel: 22 608 33 79

Rozpowszechnianie:

Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>